

PROJEKT „VYSOKOŠKOLSKÁ PEDAGOGIKA“

Jindra Lisalová, Jiří Průcha, Anna Papřoková

V letech 2006 a 2007 realizovalo Centrum pro studium vysokého školství, v. v. i., kombinovaný kurz „Vysokoškolská pedagogika“, který byl financován z Evropského sociálního fondu, Ministerstva práce a sociálních věcí a hl. m. Prahy.

Kurz je určen pro vysokoškolské učitele, kteří začínají se svojí pedagogickou kariérou – tj. pro učitele, kteří zůstali na vysoké škole jako studenti doktorského studia a zároveň vyučují, nebo pro učitele, kteří přišli z praxe. V projektu byla naplánována podpora 100 vysokoškolských učitelů z regionu Praha, nakonec bylo do kurzu přihlášeno 98 účastníků.

Kurz obsahuje 11 modulů, které byly vytvořeny týmem vysokoškolských učitelů z několika vysokých škol ČR - UK v Praze, Univerzita Hradec Králové, MZLU v Brně, UP v Olomouci, VŠB - TU Ostrava a TU v Liberci. Tento tým se již 13 let zabývá přípravou vysokoškolských učitelů – inženýrů a mohl proto svoje zkušenosti z tohoto působení přenést do nově vytvořeného kurzu.

Moduly kurzu jsou tvořeny těmito předměty: vysokoškolská pedagogika, didaktická technika, laboratorní technika, sociální komunikace, asertivita, rétorika, tvorba srozumitelného textu, biologické základy učení, vybrané kapitoly z psychologie, vybrané kapitoly ze sociologie, moderní vzdělávací technologie.

Projekt byl realizován v několika krocích – nejprve byly připraveny texty jednotlivých modulů v takové formě, aby odpovídaly požadavkům kladeným na texty pro on-line studium. Texty byly převedeny do HTML podoby a upraveny graficky. Jako LMS systém byl vybrán MOODLE a texty byly do tohoto systému včleněny. Autoři studijních opor, kteří byli zároveň tutori, se museli také naučit pracovat v LMS MOODLE, protože museli číst závěrečné práce a zároveň vkládat jejich hodnocení. Celý kurz byl také přenesen na nosiče DVD, aby mohli studovat i ti, kteří nemají trvalé připojení k internetu. Texty byly doplněny videoklipy s ukázkami pedagogické

práce. Tyto klipy byly natočeny jako scénky studenty z FAMU a DAMU.

Zajištění příslušného počtu účastníků kurzu bylo uskutečněno dvěma cestami. První z nich bylo oslovení děkanů dopisem, ve kterém byl kurz představen a byla učiněna nabídka jeho bezplatného absolvování. Druhou cestou byla oznámení v ČTK, odkud čerpají redaktori tisku. Někteří z nich se zajímali přímo u řešitelů projektu a žádali o bližší podrobnosti o celém kurzu. V celostátních novinách vyšly články, na jejichž základě se také někteří vysokoškolské učitelé do kurzu přihlásili.

Pro všechny studující byl povinný modul „vysokoškolská pedagogika“ a poté si ještě vybrali nejméně jeden ze zbývajících deseti modulů. Každý z nich musel vyplnit přihlašovací formulář, který je požadován jako evidence pro projekt ESF.

První tutoriál se uskutečnil až v květnu 2007. Na zahájení obdrželi všichni účastníci DVD-ROM s celým kurzem a byli seznámeni s obsluhou on-line kurzu v LMS systému MOODLE – hlavně s tím, jak do systému vkládat samostatné práce, které museli studující kurzu vypracovat na závěr každého ze zvolených modulů. Pro přístup do on-line kurzu na webové adrese www.vyspa.csvs.cz bylo každému z řádně přihlášených účastníků dáno přihlašovací jméno a heslo, které si mohli po přihlášení změnit.

Po úvodním seznámení se představili jednotliví vyučující modulů, kteří zvolili různé formy předvedení svého předmětu. V září proběhlo opakování prvního tutoriálu pro nové studenty a zároveň byl v tomtéž měsíci realizován druhý tutoriál. Na druhém tutoriálu byly rozebírány zaslané práce jednotlivých studentů v každém z modulů a zároveň byly nacvičovány příslušné pedagogické dovednosti, vše za účasti kamery.

Druhý tutoriál byl ještě realizován znovu v listopadu 2007. Na závěrečnou zkoušku se přihlásilo 31 studentů. Závěrečná zkouška proběhla v prosinci.

Byla skládána před tříčlennou zkušební komisí, složenou z tutorů. Studenti se střídali po půl hodinách a předváděli kus přednášky, která byla podložena předem zaslánou písemnou přípravou. Po každém výstupu a jeho promítnutí provedl zkoušený sebereflexi, krátce se vyjádřili přítomní spolužáci a nakonec vše shrnuli členové zkušební komise.

Na začátku kurzu a v jeho závěru jsme požádali studující o vyplnění dotazníků. V úvodním dotazníku byly otázky týkající se toho, odkud se dozvěděli o kurzu, jestli měli nějaké předchozí pedagogické vzdělání a co od kurzu především očekávají. Třetina z nich už absolvovala nějaké pedagogické vzdělání, 60 % se dozvědělo o kurzu od svého nadřízeného a 25 % od kolegy. Další otázky z dotazníku mapovaly očekávání, která má kurz splnit. Závěrečný dotazník vyplňovali úspěšní studující při slavnostním předávání „Osvědčení“, a to formou vpisování odpovědí do papírového formuláře. Na závěr dotazníku měli napsat, zda jim daný kurz pomohl a v čem – 75 % odpovědělo, že jim kurz pomohl, 25 % na tuto otázku neodpovědělo.

Těm méně úspěšným byl závěrečný dotazník zaslán elektronicky. Většina z nich napsala, že kurz je zajímavý, ale nedokončili ho z důvodů nemoci, nebo pracovního vytížení. Bylo jim sděleno, že mohou kurz dokončit později, ovšem už nikoliv bezplatně.

Kombinovaný kurz absolvovali účastníci, kteří jsou učiteli na různých typech vysokých škol – ekonomických, lékařských, humanitních, technických, ale také z Policejní akademie. Při společných tutoriálech se přesvědčili o tom, že je nesnadné být znovu studentem. Kurz si dal za cíl nejen to, jak naučit vysokoškolské učitele učit, ale také je poučit o tom, jak využívat nových technologií pro výuku a procvičování.

Za největší přínos studující označovali výstupy před kamerou a jejich následný rozbor. Kurz v žádném případě nemá za cíl někoho zkoušet z toho, co se teoreticky naučil, ale je orientován na získání praktických pedagogických dovedností. Je vhodný pro všechny vysokoškolské učitele a je možné se o něm dozvědět více na www.csvs.cz nebo na www.vyspa.csvs.cz.

INTERAKTIVNÍ DIGITÁLNÍ TELEVIZE A VZDĚLÁVÁNÍ

Vladimír Bureš, Pavel Čech, Jaroslava Mikulecká, Kamila Olševičová, Daniela Ponce, Hana Rohrová

Digitalizace televizního vysílání v Evropě, a také v České republice, přináší nové možnosti a výzvy. Jednou z nich je využití platformy digitální televize ke vzdělávání, tzv. tLearning. Ačkoliv je vzdělávání za pomoci televizních přijímačů staré již několik desítek let, digitální přenos dat představuje kvalitativní změnu, která proces vzdělávání výrazně ovlivňuje. Jaký charakter má tento vliv a jaké možnosti tLearning přináší? To jsou jen některé z otázek, na které se snaží odpovědět mezinárodní vědecko-výzkumný projekt Enhanced Learning Unlimited (ELU). Řešení projektu ELU bylo zahájeno v roce 2006 a v současnosti je již v závěrečné fázi řešení obsahující evaluaci dosažených výsledků. Projekt je podporován v rámci šestého rámcového programu EU.

Jako každý projekt, má i projekt ELU stanovenou vizi a hlavní cíl. Vízí projektu je využívání příležitostí ke vzdě-

lávání v domácnostech, pracovním prostředí a školách přes interaktivní digitální televizi. Hlavní motivací ke stanovení této vize byla skutečnost, že televizní přijímače jsou v evropských domácnostech rozšířenější než osobní počítače, které jsou pro podporu vzdělávání využívány mnohem více. Cílem projektu je pak prozkoumat způsoby, jakými je možné zvýšit využívání televizních přijímačů ke vzdělávacím aktivitám za pomoci úpravy a rozšíření metod používaných v Learningu.

Projektový tým je složen z několika desítek vědecko-výzkumných pracovníků. Ti pocházejí ze čtrnácti institucí deseti evropských zemí. Hlavním koordinátorem projektu je společnost Ort France (Francie). Česká republika je v projektu reprezentována Fakultou informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové (FIM UHK), Fakultou elektrotechnickou Českého vysokého učení technického v Praze a Českou televizí.